

Stortingets Finanskomité,
Saksordfører Heidi Nordby Lunde

Oslo, 19. januar 2017

Høringsinnspill fra Abelia:

Dok. 8:120 S fra stortingsrepresentantene Johansen, Hagebakken, Tvedt Solberg, Botten og Aasrud.

Innledning

Nedenfor følger Abelias innspill til Representantforslag 120 S (2015-2016) fra stortingsrepresentantene Irene Johansen, Tore Hagebakken, Torstein Tvedt Solberg, Else-May Botten og Rigmor Aasrud.

Forslaget er tydelig på at det er en rekke positive trekk og muligheter ved delingsøkonomien. Samtidig uttrykker forslaget noen utfordringer, og et behov for gjennomgang av aktuelle reguleringer for å realisere delingsøkonomiens fulle og langsiktige potensial på en balansert måte. I forslaget trekker særlig frem skatt, forbrukerbeskyttelse og definering av sysselsetting. Abelia har en rekke medlemmer innen delingsøkonomien, og dekker gjennom disse en stor bredde. Vårt innspill vil primært dreie seg om hvordan Norge kan benytte mulighetene som delingsøkonomien bringer med seg.

Teknologisk utvikling og delingsøkonomien

Teknologi visker ut landegrenser, kulturelle grenser, økonomiske grenser, bransjegrenser og personlige grenser. Teknologi bidrar også til utvikling, vekst, læring og enkel tilgang på informasjon.

Norge står nå overfor store utfordringer. Olje og gass er i mindre og mindre grad en vekstmotor som norsk økonomi kan lene seg på. Befolkningen blir stadig eldre, og selskapers levetid blir stadig kortere. Tilfanget av nye, private selskap står på stedet hvil, samtidig som offentlig forvaltning nå har est ut til en kostnad på mer enn halvparten av Norges BNP. Norge trenger omstilling, og det krever at vi utløser innovasjonskraften i samfunnet vårt gjennom forskning, digitalisering, omstilling av eksisterende næringsliv, samt at vi må utvikle nye virksomheter med eksportpotensial. Vi må øke effektiviteten og produktiviteten i alle sektorer, og benytte de mulighetene vi har.

Digitalisering bringer med seg muligheter for nye forretningsmodeller, og den skaper attraktive tjenester og arbeidsplasser. I følge en rapport fra European Parliamentary Research Service kan delingsøkonomien løfte EU-28-landenes BNP med hele 572 milliarder euro hvert år. Ved å bruke teknologi som bedrer informasjonsflyten mellom tilbyder og kunder åpner dette for høyere grad av ressursutnyttelse enn man tidligere har kunnet oppnå. I følge McKinsey er nå verdiene som genereres digitalt større enn verdens fysiske handel. Det er i det digitale næringslivet at slaget om internasjonal konkurransekraft vil stå.

Om delingsøkonomien

Delingsøkonomien har hatt kraftig fremvekst og mye fokus de senere årene, og selskaper med slike forretningsmodeller utfordrer bestående virksomheter og myndighetenes reguleringer på en rekke områder. Skatt, arbeidsliv og forbrukerrettigheter er blant disse.

Det finnes mange svar og definisjoner på hva delingsøkonomi er, og ikke er. Enkelt sagt kan vi si at i en verden av overskuddskapasitet kan personer leie en del av ressursoverskuddet slik at brukeren slipper å eie varen eller

tjenesten. Utleier tjener på sin overskuddskapasitet for eksempel ved å leie ut en bil når vedkommende ikke trenger den selv. Via en formidlingsplattform eiet av et selskap føres utleier og leietaker sammen. Ofte tar selskapene et gebyr for å formidle kontakt mellom partene. Slik er Uber, Nabobil.no, Airbnb, Leieting, Lotel og en rekke andre virksomheter organisert. Overskuddskapasitet kan være gjenstander, penger, tid, kompetanse m.m., eller en kombinasjon av disse.

Abelia mener Norge må omfavne nye innovative og digitale forretningsmodeller og regulere dem fornuftig. Vi kan ikke møte fremtidens arbeidsliv med gårsdagens regler. Delingsøkonomien kan skape ny jobbvekst, verdier og miljøgevinster, men det fordrer positivt og innovasjonsfremmende regulatorisk klima. Sett med Abelias øyne må disse selskapene reguleres på en måte som ivaretar innovasjon, verdiene og arbeidsplassene de skaper, samtidig som vi sørger for at selskapene bidrar til en bærekraftig verdiskaping i samfunnet.

Delingsøkonomien har også belyst et mer generelt behov for gjennomgang av eksisterende reguleringer som er gjort utdaterte av den teknologiske utviklingen vårt samfunn tar del i. Eksisterende ordninger må ikke bli et vern for noen aktører og etableringsbarrierer for andre, slik vi eksempelvis ser innen persontransport. Allmenne krav til inntektsrapportering, person- og forbrukervern, sikkerhet og konkurranse på like vilkår for like tjenester må ivaretas. Delingsøkonomien bør sees til for å identifisere muligheter for oppmyking og deregulering av eksisterende tjenester og markeder, fremfor at en oppregulering av nye aktører skal være regelen.

Skatt

I Norge, som så mange andre land, er vårt skattesystem basert på tillitt. Tillitt til at individene rapporterer den fulle og hele sannhet – og at de tall som er rapportert inn fra andre kanaler kvalitetssikres av individet. Denne tilnærmingen bør være allmenn og den bør videreføres. Det har vært fremmet beskyldninger om delingsøkonomiplattformer som formidler svart arbeid. Dette har kontant blitt tilbakevist av skattedirektøren, Hans Christian Holte, som har sagt at det er ingenting som tyder på dette, og at det tvert imot heller kan fungere som et virkemiddel for å motvirke svart arbeid. Dette fordi transaksjonene foregår digitalt.

Like fullt har våre medlemmer innen delingsøkonomien proaktivt bedt Abelia om å bistå med å få dem regulert. Det er bred enighet blant selskapene om at de ønsker å bli underlagt en rapporteringsordning, hvor de blir pålagt å rapportere inntekt fra bruk av deres løsninger. Dette etterspørres av dagens aktører da de ønsker å bidra til fellesskapet, og å ta sitt ansvar. For at dette skal la seg gjøre, og å unngå at det utvikles skjevheter i markedene hvor delingsøkonomien er tilstede bør en slik rapportering pålegges alle og ikke være opp til hver enkelt aktør.

Abelia mener det er viktig å unngå at skatt blir en innovasjonshemmende faktor. Det bør tilstrebes en lavest mulig terskel for skattebetaling og innrapportering. Norge har ett av verdens mest digitaliserte skattesystemer, og det åpner for å tenke nytt hva gjelder rapportering og beskatning. Abelia mener hendelsesbasert beskatning er en mulighet som bør utredes. Dette vil innebære at delingsøkonomiselskapene (og gjerne andre) kan trekke/innbetale skatt fortløpende per transaksjon, noe som ville senke terskelen både for skattehåndtering og samtidig for bruk av tjenestene. Det bør ikke etableres særregler for nye forretningsområder.

Mobilitet inn i arbeidslivet

Delingsøkonomien senker terskelen for deltakelse i arbeidslivet. I en situasjon hvor Norge har svært mange personer utenfor arbeid mener Abelia det bør legges bedre til rette for deltakelse etter evne.

Vår medlemsbedrift Yelpi er et godt eksempel på hvordan delingsøkonomien kan bidra til å senke terskelen for aktivisering og deltakelse i arbeidslivet. Yelpi formidler små oppgaver og jobber mellom privatpersoner.

Tilbyderne av tjenester kan selv styre hvor mye og når de ønsker å jobbe, i samarbeid med oppdragsgiver. Yelpi håndterer betalingen for tjenestene og bistår med rapportering til myndighetene. En slik fleksibilitet kan gi store muligheter for de som av ulike årsaker står utenfor det "vanlige" arbeidslivet. Yelpis erfaring er at dette hjelper folk med motivasjon og læring i deres vei inn i arbeidslivet. Da er det synd at selskapet etter gjentatte forsøk ikke engang har lyktes å få et møte med NAV sentralt for å diskutere hvordan de kan være med å bidra til å få flest mulig inn i arbeidslivet og i aktivitet.

Arbeidsmiljøloven og arbeidstakerbegrepet

Felles for selskapene i delingsøkonomien er at de ikke selv eier eller produserer de varene eller tjenestene de formidler. Denne typen selskaper trenger derfor ikke produksjonsmedarbeidere eller større strukturelle investeringer. Selskapene har kun et fåtall administrativt fast ansatte sammenliknet med en mer tradisjonell tjenesteyter eller produsent. Ofte er det brukerne selv som står for markedsføringen.

I det offentlige ordskiftet om delingsøkonomien har det blitt fremmet en bekymring om fremveksten av økt selvstendighet, i stedet for faste ansettelser, i arbeidslivet. Dette er en spådom som foreløpig ikke har vist seg å stemme. I følge rapport utført av Menon for NHO har andelen selvstendig næringsdrivende har ligget stabilt på ca 6 prosent de siste to tiårene. Videre viser rapporten at selvstendig næringsdrivende er både mer fornøyd med arbeidsplassen og mer motiverte i arbeidet. I en undersøkelse utført av Opinion Perduco for NHO sier 89% av bedriftene at faste ansettelser fortsatt vil være hovedregelen. I et perspektivnotat fra Samfunnsviterne og Agenda om frilansere lyktes de ikke å finne en eneste respondent som ufrivillig var frilansere. I følge Akademikerne er det ønsket om fleksibilitet som er hoveddriveren bak valget om å være selvstendig.

Selv om de fleste også i det nye arbeidslivet vil være fast ansatt, vil det være positivt for arbeidsmarkedet om vi tillater at ulike arbeidsformer utfyller hverandre. Abelia mener, i likhet med NHO, at arbeidsmiljøloven i dag har den fleksibiliteten vi trenger. Vår anbefaling er:

- At arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven bør beholde dagens utforming. Dagens fleksibilitet i regelverket og muligheten for endringer i takt med utviklingen av arbeidslivet er svært viktig.
- At det bør undersøkes nærmere om sysselsatte i og utenfor arbeidstakerforhold skal gis likere rettigheter etter folketrygden og likere muligheter for opptjening til pensjon, forutsatt at det er samsvar mellom de ulike gruppenes innbetaling til fellesskapet.
- At hensynet til fri konkurranse bør veie tungt, og at det per i dag ikke er nødvendig med regler som åpner for inngåelse av kollektive avtaler for frilansere og selvstendig næringsdrivende.

Avslutning

Abelia mener rammeverk for delingsøkonomien må:

- Unngå å fungere innovasjons- eller etableringshemmende
- Deregulere tradisjonelle næringer og modernisere regelverket
- Implementere hendelsesbasert skatteinnbetaling
- Definere et tydelig skille mellom hobby og næring. Skjønnsmessig vurdering bør være unntaket, og ikke regelen.
- Styrke informasjons- og veiledningsarbeidet om dagens regelverk, og stille krav til responstid.

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill. Ta gjerne kontakt ved behov for avklaringer eller videre innspill. Vi ser frem til videre dialog om disse temaene.

På vegne av Abelia,

Kjetil Thorvik Brun
Fagsjef, IKT og digitale næringer